

MICHELIN

★★★

Francja

**ERGO
HESTIA**

*Zielony
Przewodnik*

Partner wydawniczy @Bezdroża

Tytuł oryginału

Le Guide Vert – France

Tłumaczenie

Magdalena Kubas, Magdalena Trojankowska,
AD LITTERAM Justyna Nowakowska, Joanna Miodek

Redaktor prowadzący

Paweł Sondej

Redakcja

Mariusz Miodek

Korekta

Urszula Czerwińska, Mariusz Miodek, Izabela Sieranc

Redakcja techniczna map

Sabina Binek

Projekt graficzny

Christelle Le Déan, Sandro Borel

Skład i redakcja techniczna

Sabina Binek

Wydawnictwo Helion

ul. Kościuszki 1c, 44-100 Gliwice

tel.: 32 2309863

e-mail: redakcja@bezdroza.pl

Księgarnia internetowa: <http://bezdroza.pl>

Drogi Czytelniku!

Jeżeli chcesz ocenić tę książkę, zajrzyj pod adres:

<http://bezdroza.pl/user/opinie/?befra3>

Możesz tam wpisać swoje uwagi, spostrzeżenia, recenzję.

Wydanie III

ISBN 978-83-283-5439-5

- **Kup książkę**
- **Poleć książkę**
- **Oceń książkę**

- **Księgarnia internetowa**
- **Lubię to!**
- Nasza społeczność**

Francja

Regiony opisane w przewodniku:

zob. mapa okładowa

1	Paryż i Île-de-France	s. 58
2	Bretania	s. 115
3	Kraj Loary	s. 149
4	Normandia	s. 177
5	Hauts-de-France	s. 221
6	Grand Est	s. 251
7	Burgundia-Franche-Comté	s. 299
8	Region Centralny-Dolina Loary	s. 341
9	Nowa Akwitania – część północna	s. 375
10	Nowa Akwitania – część południowa	s. 411
11	Owernia-Rodan-Alpy	s. 451
12	Oksytania	s. 509
13	Prowansja-Alpy-Lazurowe Wybrzeże	s. 575
14	Korsyka	s. 655

Kup książkę

Poleć książkę

SPIS TREŚCI

© Sergii Figurnyi / Stock.adobe.com

ZOBACZ KONIECZNIE

Najpiękniejsze miejsca 4

NIE PRZEGAP

Niezapomniane przeżycia 8

PROPONOWANE TRASY

Najciekawsze wycieczki 14

ORGANIZACJA PODRÓŻY

Podróż i pobyt we Francji 26

Na miejscu 28

Polecane lokale 30

INFORMACJE

KRAJOZNAWCZE

Krajobrazy i regiony 40

Sztuka i kultura 43

Kalendarium dziejów 51

Kalendarium wydarzeń 53

ODKRYWANIE FRANCJI

1 PARYŻ I ÎLE-DE-FRANCE

Paryż 61

Disneyland Paris 94

Fontainebleau 96

Provins 101

Saint-Germain-en-Laye 103

Vaux-le-Vicomte 106

Wersal 108

2 BRETANIA

Rennes 119

Brest 125

Quimper 128

Saint-Malo 132

Tréguier 137

Vannes 140

Zatoka Morlaix 145

3 KRAJ LOARY

Nantes 153

Angers 160

Le Mans 164

Le Puy du Fou 168

Les Sables d'Olonne 170

Saumur 172

4 NORMANDIA

Rouen 181

Bayeux 191

Caen 193

Cherbourg-Octeville 198

Coutances 201

Dieppe 203

Évreux 205

Falaise 207

Hawr 210

Honfleur 213

Mont-Saint-Michel 216

5 HAUTS-DE-FRANCE

Lille 225

Amiens 230

Arras 233

Beauvais 235

Chantilly 237

Compiègne 240

Laon 243

Saint-Omer 245

Le Touquet-Paris-Plage 247

6 GRAND EST

Strasbourg 255

Colmar 262

Miluza 267

Szlak Win Alzackich 269

Metz 275

Nancy 280

Reims 285

Châlons-de-Champagne 292

Troyes 294

7 BURGUNDIA-FRANCHE-COMTÉ

Dijon 303

Autun 308

Auxerre 310

Beaune 313

Cluny 318

Kup książkę

Poleć książkę

Vézelay	322
Belfort	325
Besançon	327
La Charité-sur-Loire	331
Cirque de Baume-les-Messieurs	333
Monts Jura	335
Saut du Doubs	338

8 REGION CENTRALNY-DOLINA LOARY

Orlean	345
Blois	348
Bourges	353
Chartres	357
Loches	359
Tours	363
Zamki nad Loarą	365

9 NOWA AKWITANIA – CZĘŚĆ PÓŁNOCNA

Angoulême	379
Collonges-la-Rouge	382
Limoges	385
Poitiers	389
La Rochelle	394
Rocheport	398
Royan	401
Saintes	404
Uzerche	408

10 NOWA AKWITANIA – CZĘŚĆ POŁUDNIOWA

Bordeaux	415
Arcachon	423
Bajonna	426
Jurisdiction de Saint-Émilien	432
PNR des Landes de Gascogne	434
Pau	436
Périgueux	439
Sarlat-la-Canéda	443

11 OWERNIA-RODAN-ALPY

Lyon	455
Annecy	465
Chambéry	469
Chamonix-Mont-Blanc	471
Clermont-Ferrand	476
Évian-les-Bains	480
Gorges de l'Ardèche	483
Grenoble	485
Moulins	491

PNR des Volcans d'Auvergne	494
Le Puy-en-Velay	499
Saint-Flour	503
Valence	505

12 OKSYTANIA

Tuluza	513
Albi	521
Cahors	524
Carcassonne	528
Foix	531
Lourdes	534
Millau	536
Montpellier	539
Narbona	544
Nîmes	547
Parc national des Pyrénées	552
Perpignan	556
Rocamadour	564
Rodez	567
Sewenny i Causses	570

13 PROWANSJA-ALPY-LAZUROWE WYBRZEŻE

Marsylia	579
Aix-en-Provence	587
Arles	592
Awinion	597
Les Baux-de-Provence	602
Orange	605
Roussillon	608
Alpy Prowansalskie	613
Briançon	617
Sisteron	621
Cannes	627
Monako	633
Nicea	638
Saint-Tropez	647
Tulon	650

14 KORSYKA

Ajaccio	659
Bastia	663
Bonifacio	666
Calvi	671
Porto	674

Indeks	679
--------------	-----

Słowniczek	689
------------------	-----

Spis map, planów i schematów ..	691
---------------------------------	-----

ZOBACZ KONIECZNIE

★★★ zobacz koniecznie

★★ warto odwiedzić

★ godne uwagi

★★★

Mont Blanc

Pokryty wiecznym śniegiem Mont Blanc (4810 m n.p.m.) spogląda z góry na Alpy i Europę Zachodnią.

Jego strome zbocza przyciągają wielu turystów, którzy przyjeżdżają w poszukiwaniu mocnych wrażeń i wspaniałych krajobrazów.

Zob. s. 475.

© beatrice prève / Stock.adobe.com

★★★

Puy du Fou

Niezapomniane widowisko urozmaicone efektami pirotechnicznymi, walkami rycerskimi i zwiedzaniem odtworzonych osad. Idealna propozycja dla rodzin!

Zob. s. 168.

© MangNillyPop@ER / Stock.adobe.com

Kup książkę

Poleć książkę

© Kamira / Shutterstock.com

Paryż

Nieodłączne elementy składowe krajobrazu: Sekwana, wieża Eiffla, Luwr... Jednak Paryż to też skupisko dzielnic, które nieustannie tętnią życiem, to stolica, w której zawsze coś się dzieje.

Zob. s. 61.

Wersal

Najpiękniejszy, najbardziej okazały i najstłynniejszy francuski pałac! Nie sposób zwiedzić całej za jednym zamachem. Za pierwszym razem warto zajrzeć do olśniewającego parku i Wielkich Apartamentów.

Zob. s. 108.

© Philphoto / Stock.adobe.com

© Francois / Stock.adobe.com

Mont-Saint-Michel

Ponadczasowe arcydzieło architektury wznoszące się w jednej z najpiękniejszych zatok na świecie, symbol duchowości i świadectwo ludzkiego geniuszu, zdaje się wyłaniać spośród fal.

Zob. s. 216.

Kup książkę

Poleć książkę

Podróż przez Francję z Lille do Marsylii w 15 dni

W skrócie: 800 km z północy na południe – odkrywanie kuchni, historii i krajobrazów Francji.

● Dzień 1. Lille

Spacer i przerwa obiadowa w zabytkowej części Lille, zwiedzanie Palais des Beaux-Arts. Nocleg na miejscu (**s. 225**).

Katedra Notre-Dame
© guidowalter15 / Stock.adobe.com

Kup książkę

● Dzień 2. Arras

Zwiedzanie Grand'Place i Hôtel de Ville. Popołudnie w Musée des Beaux-Arts. Wieczór na place des Héros. Nocleg na miejscu (**s. 233**).

Rada: wieczorem warto obejrzeć iluminacje Grand'Place.

● Dzień 3. Compiègne

Zwiedzanie muzeów i pałaców. Spacer po Forêt de Compiègne i zwiedzanie zamku w Pierrefonds. Nocleg w Reims (**s. 240**).

● Dzień 4. Reims

Rano: zwiedzanie katedry Notre-Dame i Palais du Tau. Popołudnie: bazylika i muzeum-opactwo Saint-Rémi. Nocleg na miejscu (**s. 285**).

● Dzień 5. Szampania

Zwiedzanie składów wina Vranken-Pommery, warsztaty degustacyjne w winnicach Veuve Clicquot-Ponsardin (**s. 291**). Nocleg w Troyes.

Poleć książkę

Pałac Papieski w Awinion
© Grigorii Buyev / Stock.adobe.com

● Dzień 6. Troyes

Zwiedzanie starówki i Musée d'Art Moderne, zakupy w sklepach fabrycznych (s. 294) lub spacer po PNR de la Forêt d'Orient (s. 296). Nocleg w Vézelay.

● Dzień 7. Vézelay-Dijon

Rano: zwiedzanie bazyliki w Vézelay (s. 322). Popołudnie: przejazd do Dijon, podziwianie Studni Mojżesza w kartuzji w Champmol (s. 306). Nocleg w Dijon.

● Dzień 8. Dijon

Spacer po starówce i zwiedzanie Musée des Beaux-Arts (s. 305). Nocleg w Beaune.

● Dzień 9. Beaune-Mâconnais

Zwiedzanie Hôtel-Dieu w Beaune (s. 314) i opactwa Saint-Philibert w Tournus (s. 320). Nocleg w Beaujolais.

● Dzień 10. i 11. Lyon

Zwiedzanie lyońskiej starówki, obiad. Wejście na Colline de Fourvière.

Kup książkę

Nocleg na starówce. Kolejny dzień: zwiedzanie dzielnicy Croix-Rousse, centrum Lyonu, spacer po Presqu'île (s. 460). Nocleg w Vienne.

● Dzień 12. Valence

Dojazd do miasta malowniczą drogą z widokiem na wstęgę Rodanu. Popołudnie: zwiedzanie muzeum sztuki i archeologii. Nocleg na miejscu (s. 505).

● Dzień 13. Awinion

Zwiedzanie pałacu papieskiego i jego okolic, podziwianie Pont Saint-Bénézet. Nocleg na miejscu (s. 597).

● Dzień 14. Aix-en-Provence

Spacer po uliczkach zabytkowej części Aix, obiad i zwiedzanie Musée Granet. Nocleg na miejscu (s. 587).

● Dzień 15. Marsylia

Śniadanie w Vieux-Port, zwiedzanie Mucem. Spacer aż do Notre-Dame-de-la-Garde. Wieczór w pobliżu Cours Julien (s. 585).

Poleć książkę

ORGANIZACJA PODRÓŻY

Kup książkę

Poleć książkę

Na miejscu

TARGI I AUKCJE

Targ, który stanowi ważny element życia lokalnych społeczności, jest miejscem spotkań i handlu. Wizyta na targu jest doskonałą okazją do odkrycia regionu i miejscowych specjałów.

Aukcja

Aukcje rybne, które można podziwiać w porcie po powrocie kutrów rybackich, są prawdziwym widowiskiem. Zazwyczaj odbywają się codziennie, pół godziny po powrocie rybaków.

Targi tłustego drobiu

Te specyficzne targi, na których można kupić tłuste gęsi i kaczki, świeże i przetworzone wątróbki, odbywają się zimą, głównie na południowym zachodzie Francji. Do najśłynniejszych należą targi w Brive-la-Gaillarde i Sarlat.

Targi trufli

Vaucluse jest największym producentem trufli we Francji, ale **Périgord**

(w szczególności Sarlat) i Quercy nie pozostają w tyle. Targi odbywają się rano od połowy listopada do połowy marca. Warto wiedzieć, że za zakupione towary płaci się zawsze gotówką.

Jarmarki bożonarodzeniowe

Najbardziej charakterystyczne jarmarki bożonarodzeniowe odbywają się w regionie Grand Est. Tradycja jarmarków, którym towarzyszą najróżniejsze przedstawienia, koncerty, żywe szopki i wystawy, wywodzi się z krajów germańskich. Od końca listopada do 31 grudnia można się cieszyć magiczną, świąteczną atmosferą. Jeden z najstarszych i najśłynniejszych jarmarków bożonarodzeniowych odbywa się w Strasburgu, który odwiedza wówczas 2 mln turystów. Takie jarmarki organizuje coraz więcej miast i miasteczek, które prześcigają się w oferowanych atrakcjach. Na jarmarkach można kupić dekoracje świąteczne, tradycyjne wypieki i rękodzieło.

Targ w Sarlat
© Mizio70 / Stock.adobe.com

Kup książkę

Poleć książkę

INFORMACJE KRAJOZNAWCZE

Kup książkę

Poleć książkę

Sztuka i kultura

Francja odgrywała znaczącą rolę w rozwoju zachodnioeuropejskiej kultury, sztuki, architektury, muzyki i literatury od czasów Karola Wielkiego. Dziś także szczyci się niezaprzeczalną witalnością na tych polach. Budowle i poszczególne prądy artystyczne świadczą o nieustannym rozwoju francuskiego dziedzictwa.

Prehistoria

Pierwsze narzędzia pojawiły się już w okresie dolnego **paleolitu**. Sztuka prehistoryczna zaczęła rozwijać się w okresie górnego paleolitu (35 000–10 000 r. p.n.e.), apogeum jej rozwoju przypadło na okres magdaleński, zwłaszcza w rejonie Dordogne.

W wyniku rewolucji **neolitycznej** (ok. 6500 r. p.n.e.) człowiek zaczął prowadzić osiadły tryb życia. W tym okresie zbudowano wiele budowli wykorzystywanych jako grobowce, takich jak te zachowane w Carnac (Bretania).

Opanowanie umiejętności wykorzystywania metali rodzimych wprowadziło prehistoryczną cywilizację w **epokę brązu** (2300–1800 r. p.n.e.), a następnie **epokę żelaza** (750–450 r. p.n.e.).

Od czasów Galów do roku tysięcznego

W miastach władze rzymskie wznosiły kamienne budynki i narzucały miejscowej ludności swoją kulturę. Krajobraz ulegał stopniowym zmianom w związku z rozwojem miast i budową dróg, mostów i akweduktów.

Ogłoszenie chrześcijaństwa religią państwową imperium rzymskiego (392) spowodowało rozwój architektury sakralnej.

Kup książkę

W V w. najazdy barbarzyńców doprowadziły do zahamowania rozwoju sztuki figuratywnej i rozpowszechnienia się w zdobnictwie motywów abstrakcyjnych i zwierzęcych.

Sztuka okresu merowińskiego (VI–VIII w.) była syntezą wpływów antycznych, barbarzyńskich i chrześcijańskich. **Renesans karoliński** (IX w.) charakteryzował się rozwojem wszystkich form artystycznych i celowym powrotem do form sztuki antyku.

Sztuka romańska

Po niepokojach towarzyszących rokowii tysięcznemu Kościół wzmacnił swe duchowe oddziaływanie i potęgę, tworząc grunt pod rozwój sztuki romańskiej (XI–XII w.).

ARCHITEKTURA

Rozpowszechnienie stosowania kamiennych sklepień, użycie przypór i powrót do dekoracji architektonicznej były charakterystycznymi elementami architektury wczesnoromańskiej (Saint-Martin-du-Canigou). Tympanony, archiwolty, mury oporowe, filary międzyokienne pokrywano rzeźbami o tematyce religijnej lub świeckiej. We wnętrzach zasadniczą część dekoracji stanowiły freski i rzeźbione kapitele. Styl romański wzorował się na sztuce orientalnej, bizantyjskiej i muzułmańskiej.

Poleć książkę

Wieża Eiffla w Paryżu
© lakov / Depositphotos.com

Kup książkę

Poleć książkę

ODKRYWANIE FRANCJI

Kup książkę

Poleć książkę

Paryż i Île-de-France

Wielkie masywy pokryte lasami, rzeki i wyjątkowe dziedzictwo kulturowe tworzą charakter Île-de-France. Królowie i władcy fundowali tutaj okazałe zamki, wokół których w epoce renesansu i klasycyzmu zakładano niezwykle parki i ogrody. W Wersalu, Fontainebleau i Vaux-le-Vicomte pracowało wielu słynnych artystów. Na obszarze Île-de-France powstały również wspaniałe budowle sakralne, jak opactwo Royaumont. W XIX w. krajobraz regionu i tutejsze wyjątkowe światło przyciągnęły wielu artystów, w tym Milleta, który zamieszkał w Barbizon, oraz van Gogha, osiadłego w Auvers-sur-Oise. Można tu również znaleźć wiele miejsc do zabawy, idealnych na spędzenie przyjemnych chwil z rodziną, przede wszystkim Disneyland Resort Paris.

A Paryż to najchętniej odwiedzana stolica na świecie, metropolia o tysiącu twarzy: historycznej, kulturalnej, romantycznej, gastronomicznej, centrum zakupów, spektakli, imprez... Wiele paryskich zabytków wpisano na listę światowego dziedzictwa UNESCO. Uratowane od zniszczeń spowodowanych upływem czasu, tworzą wielkie karty historii Francji.

ZOBACZ KONIECZNIE W PARYŻU

- ▶ Katedrę Notre-Dame, gotycki klejnot; niestety po pożarze w kwietniu 2019 r. można ją podziwiać tylko z zewnątrz i z pewnego oddalenia (s. 63).
- ▶ Luwr – największe na świecie muzeum, gdzie co krok można natknąć się na arcydzieła sztuki (s. 66).
- ▶ Pola Elizejskie, uznawane za najpiękniejszą aleję świata (s. 74).
- ▶ Bazylikę Sacré-Cœur na wzgórzu Montmartre, gdzie można się poczuć jak w malowniczej dzielnicy XIX-wiecznych artystów (s. 76).
- ▶ Widok z wieży Eiffla, sięgający 67 km przy pięknej pogodzie (s. 73).
- ▶ Kilka spośród 150 paryskich muzeów, w tym koniecznie Musée d'Orsay, interesujące przede wszystkim dla wielbicieli dzieł impresjonistów (s. 72).

ORGANIZACJA CZASU

- ▶ Można zaoszczędzić czas, poruszając się metrem, które pozwala pokonywać nawet niewielkie odległości. A tłumów można uniknąć, planując zwiedzanie wieczorami lub zaczynając bardzo wcześnie, zaraz po otwarciu muzeów i zabytków.

ZOBACZ KONIECZNIE W ÎLE-DE-FRANCE

- ▶ Wersal, który jest największym pałacem na świecie i symbolem klasycznej doskonałości (s. 108).
- ▶ Pałac Fontainebleau, którego forma jest inspirowana włoskim renesansem (s. 96).
- ▶ Pałac Vaux-le-Vicomte, który stał się „przyczyną” budowy Wersalu (s. 106).
- ▶ Disneyland Paris, aby poczuć magię Walta Disneya i spotkać bohaterów dzieci z całego świata (s. 94).

ORGANIZACJA CZASU

- ▶ Wycieczki po regionie będą się koncentrowały głównie na terenach miejskich, ale parki i ogromne połacie lasów zapewnią także kontakt z naturą, co pozwoli dopasować rozkład dnia do pogody.

Panorama z jednej z wież katedry Notre-Dame
© andriigorulko / Stock.adobe.com

Paryż

Paris

2 mln 220 tys. mieszkańców

Paryż, tętniący życiem od rana do wieczora, wciąż się zmienia, jednocześnie pozostając sobą, wierny dewizie „*Fluctuat nec mergitur*” („Miotają nim fale, ale on nie tonie”). Od historycznego centrum położonego na dwóch wyspach aż do punktów widokowych (Montmartre, Montparnasse, wzgórze Sainte-Geneviève) zaskakuje wspaniałymi perspektywami, subtelnymi detalami i harmonijnym połączeniem kamienia, stali i szkła. Liczne muzea zachwycają miłośników sztuki oraz pasjonatów nauki i techniki. Niezliczone parki, ogrody i skwery tworzą zielone przestrzenie doskonałe na spacer lub spotkanie ze sztuką plenerową.

INFORMACJE PRAKTYCZNE

INFORMACJA TURYSTYCZNA

25 r. des Pyramides - ☎ 01 49 52 42 63 - www.parisinfo.com.

POŁOŻENIE

Mapa regionu A2 (s. 58) i mapa centrum Paryża na s. 64–65

DOJAZD

Lotnisko Charles-de-Gaulle znajduje się 25 km od miasta. Do centrum można dojechać pociągiem RER-B. Pociąg zatrzymuje się m.in. na dworcu Gare du Nord, stacjach Saint Michel-Notre Dame oraz Chatelet-Les Halles. Podróż z lotniska na dworzec Gare du Nord zajmuje ok. 40 min. Pociągi kursują od 5.00 do 23.00 (w weekendy do 24.00). Można też dojechać do centrum autobusem lotniskowym RoissyBus, który zatrzymuje się przy Operze. Czas przejazdu: ok. 1 godz. Autobusy kursują co 15–30 min.

Lotnisko Beauvais-Tillé, potocznie nazywane również lotniskiem **Paryż-Beauvais**, znajduje się ok. 85 km od Paryża. Tutaj przylatują samoloty tanich linii lotniczych, także z Polski. Autobus lotniskowy dojeżdża do centrum miasta (Porte Maillot) w ok. 75 min.

Kup książkę

Poleć książkę

Francja

Ruszajcie w świat z przewodnikami Michelin!

W trzech częściach **Zielonego Przewodnika** znajdziecie niezbędne informacje, dzięki którym odkryjecie cel Waszej podróży:

- **Organizacja podróży** – informacje przydatne przed wyjazdem i w trakcie podróży
- **Informacje krajoznawcze** – wiadomości geograficzno-historyczne i kulturowe
- **Odkrywanie Francji** – trasy zwiedzania i opisy interesujących miejsc

Gwiazdki – tradycyjny system oceny atrakcji turystycznych

zobacz koniecznie

warto odwiedzić

godne uwagi

Pełny zestaw dokładnych **map**:

- **Mapy regionów**
- **Trasy wycieczek**
- **Plany miast**

Wybrane **adresy na każdą kieszeń**

Restauracje, kawiarnie, bary

Propozycje **zwiedzania z rodziną**

Miejsca i atrakcje dla rodzin z dziećmi oznaczone symbolem

Księgarnia internetowa:

<http://bezdroza.pl>

Zamówienia telefoniczne:

tel.: 0 801 339900

kom.: 0 601 339900

MICHELIN

Zaplanuj trasę podróży
z serwisem
www.ViaMichelin.com

ISBN 978-83-283-5439-5

9 788328 354395

Cena 64,90 zł

PROGRAM PARTNERSKI

GRUPY WYDAWNICZEJ HELION

1. ZAREJESTRUJ SIĘ
2. PREZENTUJ KSIĄŻKI
3. ZBIERAJ PROWIZJĘ

Zmień swoją stronę WWW
w działający bankomat!

Dowiedz się więcej i dołącz już dzisiaj!

<http://program-partnerski.helion.pl>

GRUPA WYDAWNICZA

 Helion SA